

4. Козаченко А. В. Уголовный процесс Украины: Учебно-практическое пособие / А. В. Козаченко. – Николаев: Изд-во «Илион», 2007. – 344 с.
5. Козаченко О. В. Кримінальний процес: конспект лекцій / О. В. Козаченко. – Миколаїв: Іліон, 2016. – 320 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.

ТКАЛЯ
Олена Вікторівна

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ВПЛИВУ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Вчинення адміністративних проступків серед неповнолітніх, зростання їх чисельності, викликає суттєву занепокоєність з боку громадськості і правоохоронних органів та необхідність використання і вдосконалення ефективних заходів впливу, які б знизили існуючий рівень правопорушень серед неповнолітніх. На жаль, реалії сьогодення свідчать про високий рівень латентності адміністративних деліктів серед підлітків, недостатньо врегульований перелік заходів впливу щодо неповнолітніх, відсутність законодавчо визначених процедур їх застосування та нехтування ними адміністративно-юрисдикційних органів. Тому, важливим в даному аспекті є вживання законодавчо закріплених, ефективних методів і засобів запобігання та боротьби з девіантною поведінкою неповнолітніх, але обов'язково на принципі гуманності. Враховуючи це, інститут адміністративної відповідальності неповнолітніх та заходи адміністративного впливу щодо них є досить актуальним у правовій науці.

Питання щодо адміністративної відповідальності досліджували такі вчені: В. Б. Авер'янов, О. В. Горбач, Т. Г. Корж, В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, О. Ф. Скакун, В. Д. Сущенко, О. Г. Стрельченко, О. М. Ярмак та інші. Останнім часом наукою адміністративного права приділяється належна увага загальним проблемам адміністративної відповідальності неповнолітніх, але питання застосування заходів адміністративного впливу до неповнолітніх досліджувалися лише частково в працях А. С. Васильєва, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, В. О. Продаєвич, В. П. Таранухи тощо.

В. О. Продаєвич зауважує, що в системі заходів адміністративно-правового примусу необхідно виділяти заходи адміністративної відповідальності, які, своєю чергою, не можна ототожнювати з адміністративними стягненнями. Тому адміністративна відповідальність полягає не тільки в застосуванні до правопорушників (фізичних і юридичних осіб)

адміністративних стягнень, а й у застосуванні до неповнолітніх (віком від 16 до 18 років) заходів впливу, що передбачені ст. 24-1 КУпАП [4, с. 195]. Подібну точку зору підтримує і А. С. Васильєв [2, с. 212].

Специфіка адміністративної відповідальності неповнолітніх дає підстави для виокремлення відповідних заходів правового впливу, необхідних для перевиховання правопорушників, запобігання вчиненню нових проступків, формування правової свідомості і правової культури цієї категорії осіб з метою дотримання законодавства України та морально-етичних засад існування й розвитку суспільства. Ю. І. Ковальчук визначає адміністративну відповідальність неповнолітніх як застосування у встановленому порядку судовими органами адміністративних стягнень та заходів виховного впливу до неповнолітніх осіб, винних у вчиненні адміністративних проступків, з метою виховання у них поваги до законів, до правил соціального співжиття, а також запобігання вчиненню ними нових правопорушень. На думку вченого, заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх, – це різновид заходів адміністративної відповідальності, які полягають у державному осуді неправомірної поведінки особи й певному обмеженні її прав і законних інтересів. Дані заходи зумовлюються тим, що законодавство має бути гуманним щодо неповнолітніх правопорушників, враховуючи особливості психіки неповнолітнього та його соціальний статус [3, с. 111]. Тому постає питання про здійснення заходів не тільки правового характеру, а й педагогічного, психологічного та медичного. Насамперед необхідно вивчити психологічні особливості особи, її поведінку, а лише потім визначатися з тим, які саме профілактичні та правові заходи необхідно вжити.

Чине законодавство України встановлює систему заходів адміністративного впливу щодо неповнолітніх за вчинення ними адміністративних проступків в ст. 24-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) [1]. Але дана стаття, на жаль, не закріплює поняття цих заходів, що створює складності з визначенням їх правової природи. Аналіз норм Кодексу дає нам можливість віднести заходи адміністративного впливу щодо неповнолітніх до заходів адміністративної відповідальності, наближених за правовою природою до адміністративних стягнень (оскільки вони знаходяться в розділі КУпАП «Адміністративні стягнення»). Але відсутність їх у переліку адміністративних стягнень (ст. 24 КУпАП) свідчить, що їх не можна ототожнювати зі стягненнями.

Заходи адміністративного впливу, які застосовуються до неповнолітніх характеризуються наступними ознаками:

1. Застосовуються на основі норм адміністративного права та є заходами державного примусу, що робить їх подібними адміністративним стягненням. На жаль, національне законодавство недостатньо регламентує механізм застосування цих заходів примусу, оскільки в ст. 13 КУпАП не визначено орган, який має право за-

- стосовувати заходи впливу, в ст. 24-1 КУпАП не закріплено порядок та строки їх застосування, не акцентується увага, що ці заходи застосовуються взамін адміністративних стягнень [1].
2. Можуть бути застосовані органом адміністративної юрисдикції тільки до особи, яка безпосередньо вчинила адміністративний проступок та є деліктоздатною, що є спорідненим з адміністративними стягненнями. Але можуть бути застосовані лише до неповнолітніх у віці від 16 до 18 років, а враховуючи темпи акселерації молоді сучасному житті, можливо є доречним зниження віку адміністративної відповідальності неповнолітніх.
  3. Створюють для правопорушника несприятливі юридичні наслідки, що полягає в осуді поведінки правопорушника і обмеженні його особистих благ та інших правових інтересів (наприклад, морально-психологічний вплив такого заходу як догана чи сувора догана).
  4. Застосовується до правопорушника для досягнення певних цілей, хоча законодавство не закріплює такої мети нормативно (на відміну від чітко визначеної в ст. 23 КУпАП мети адміністративних стягнень). В КУпАП лише аналіз змісту цих заходів дає можливість визначити основну мету їх застосування – виховання (виправлення) правопорушника. А також зазначити, що в заходах впливу відсутній елемент кари, який присутній в адміністративних стягненнях.
  5. Підставою застосування є адміністративний проступок. Аналізуючи ст. 13 КУпАП, правопорушення, за які неповнолітніх можна притягнути до відповідальності, умовно можна поділити на три групи: – правопорушення, за вчинення яких до неповнолітніх застосовуються заходи впливу, передбачені ст. 24-1 КУпАП; – правопорушення, за вчинення яких неповнолітні підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах, або до зазначених осіб можуть бути застосовані заходи впливу; – правопорушення, за вчинення яких неповнолітні підлягають адміністративній відповідальності виключно на загальних підставах [5, с. 248].

Враховуючи визначені ознаки, можна зазначити, що заходи впливу на неповнолітніх, так само як і адміністративні стягнення, є заходами адміністративної відповідальності. Але вони мають певні відмінності. До таких особливостей В.О. Продаєвич відносить: 1) застосування адміністративного стягнення тягне за собою виникнення стану, коли особа вважається такою, що протягом року притягувалася до адміністративної відповідальності, застосування ж заходів впливу таких правових наслідків не породжує; 2) елемент кари більш притаманний адміністративним стягненням, ніж заходам впливу для неповнолітніх; 3) заходи впливу для неповнолітніх застосовуються лише як заміна адміністративних стягнень [4, с. 199]. Крім того, слід відмітити, що заходи адміністративного впливу мають чітко виражений запобіжно-виховний характер,

оскільки правильне та своєчасне застосування їх до неповнолітнього правопорушника дасть змогу виробити в нього почуття особистої відповідальності. Слід також зазначити, що адміністративно примусові заходи застосовуються не тільки до неповнолітніх, а й до його батьків у разі неналежного виховання своїх дітей.

На сьогодні можна вказати на недостатній рівень нормативної регламентації інституту адміністративної відповідальності неповнолітніх, оскільки профілактичне значення заходів впливу, що застосовується до них, як свідчить практика, незначне. Тому слід нормативно визначити поняття, мету заходів впливу, що застосовуються до неповнолітніх, а також правові наслідки застосування кожного із заходів, передбачити перелік правопорушень та їх поняття, за вчинення яких застосовуються заходи виховного впливу, детально прописати процедуру застосування таких заходів. А також, доречно було б розглянути питання щодо розширення кола діючих заходів впливу (наприклад, особливих вимог до поведінки неповнолітнього) та створення наглядових інстанцій з метою забезпечення реалізації цих заходів.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відом. Верх. Ради УРСР. – 1984. – Додаток до №51. – Ст. 1122.
2. Васильєв А. С. Административное право Украины (общая часть): учеб. пособ. / А. С. Васильев. – Харьков: Одиссей, 2001. – 224 с.
3. Ковальчук Ю. І. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх / Ю. І. Ковальчук // Право України. – 2003. – № 6. – С. 111–114.
4. Продаєвич В. О. Заходи адміністративного впливу, що застосовуються до неповнолітніх: поняття та місце в системі заходів адміністративного примусу / В. О. Продаєвич // Університет. наук. записки. – 2006. – № 2. – С. 195–199.
5. Тарануха В. П. Заходи впливу на неповнолітніх в адміністративно-деліктному процесі й особливості процедури їх накладання / В. П. Тарануха // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2011. – Випуск 559. Правознавство. – С. 89–92.

ДАВТЯН
Лусіне Гагиківна

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРОБЛЕМУ ПОДАТКОВОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

За розрахунками авторитетних міжнародних організацій, розміри тіньового сектора економіки в Україні сягнули майже 60% проти докризових 40 [1, с.3]. Зростання сектору обумовлено тим, що у перехідні періоди є вельми значною роль тіньових економічних відносин, адже фор-